

Miljöredovisning

Supplement till årsredovisning 2006

Miljöredovisning 2006 för den kommunala organisationen och Lunds kommun som geografiskt område

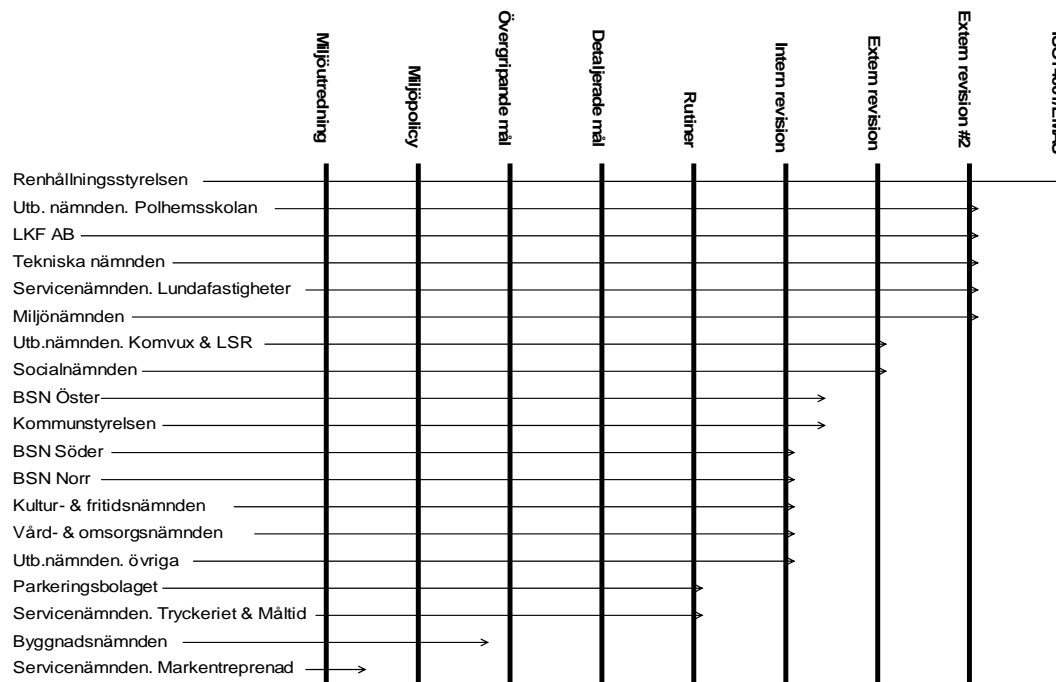
Denna redovisning är en sammanfattning av utvalda delar av nämndernas miljöredovisningar 2006. Redovisningen beskriver även hur Lunds kommun (som geografiskt område) står sig i jämförelse med andra kommuner med anledning av olika utvalda miljöfrågor.

Den kommunala organisationens miljöledningsarbete

Lunds bredd i miljöledningsarbetet är unikt

År 2006 antogs LundaEko, Lunds program för Ekologiskt hållbar utveckling, av Kommunfullmäktige. En av åtgärderna, i LundaEko är att samtliga nämnder och styrelser ska ha ett fungerande miljöledningssystem. Förvaltningarnas miljöledningssystem skall uppnå Miljöutskottets krav på miljöledningssystem i Lunds kommun. Syftet är att få ett strukturerat och effektivt miljöarbete som säkerställer att miljölagstiftning och kommunala krav uppfylls. Samtliga nämnder och styrelser följer åtgärden, och de jobbar med miljöledningsmetodik. Ungefär hälften av landets kommuner arbetar med miljöledningssystem inom sina verksamheter, dock är det enbart ett fåtal som har infört det på så bred front som Lunds kommun.

Under året har alla nämnder genomfört åtgärder för att uppnå sina mål som är uppsatta i miljöledningsarbetet. Några har arbetat med att få in miljöperspektivet vid planering och remissarbete. Många mål innehåller kompetenshöjande inslag och kan på sikt leda till effektiviseringar och förbättringar av verksamheten. Andra målområden är: transporter, inköp, avfall, kemikalier, biologisk mångfald och miljöpedagogik. Nämnderna redovisar många konkreta resultat och flertalet har tagit stora steg i sitt miljöledningsarbete, se figur 1.

Figur 1: Förenklat diagram över hur långt nämnder och styrelser kommit i sitt miljöledningsarbete under 2006.

Nyckeltalen ger färdriktningen

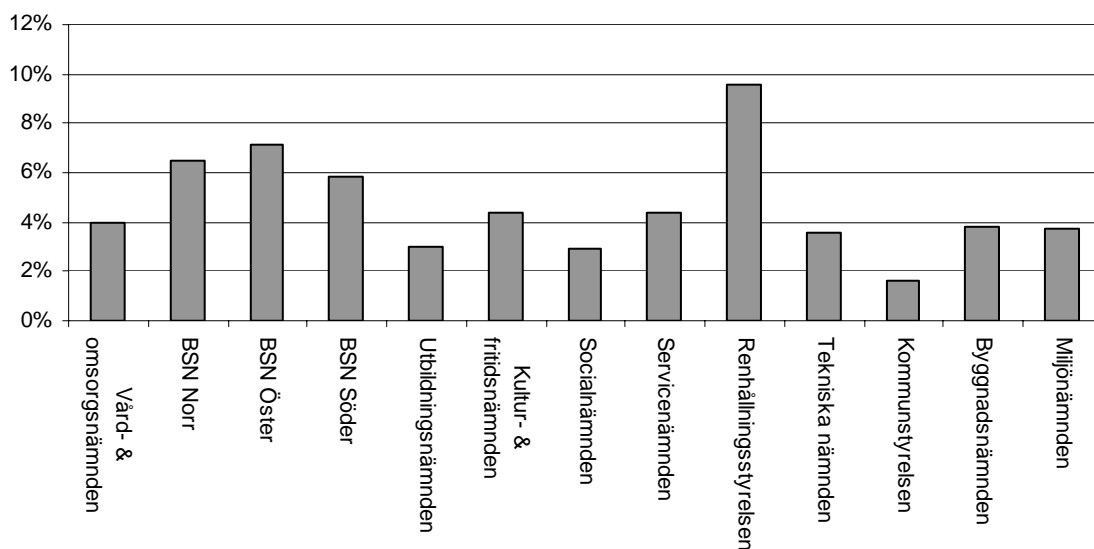
Nämnderna redovisar för femte året nyckeltal inom områdena miljöutbildning, koldioxidutsläpp från transporter, energi och avfall. Barn- och skolnämnderna samt Utbildningsnämnden redovisar nyckeltal för fjärde året avseende andelen skolor/förskolor med Grön Flagg eller utmärkelsen Skola för Hållbar utveckling (Miljöskola). Ett nytt nyckeltal för nämnderna att redovisa för 2006 är andel ekologiska livsmedel av totala livsmedelsbudgeten under året. De flesta nämnder har klarat av att ta fram acceptabel statistik till nyckeltalen. Det återstår dock svårigheter med att göra statistiken komplett bland annat beroende på att många nämnder är stora och/eller utspridda. I flera nämnder har man istället för att ha en heltäckande statistik valt ut referensobjekt. En del nämnder har bristande kontroll över värme- och elkostnader samt förbrukning. De kan därför inte upptäcka eventuell besparingspotential.

Revision av miljöledningssystemen

Under 2006 har sju externa revisioner genomförts av en opartisk revisor. Revisionerna har gjorts mot kommunstyrelsens miljöutskotts krav på miljöledningssystem. Lunds skolors resurscentrum (Centrala Skolnämnden) samt Socialnämnden genomförde förstagsrevision. Tekniska nämnden, Miljönämnden, Polhemsskolan (Utbildningsnämnden), Lundafastigheter (Servicenämnden) samt Räddningsnämnden genomförde omrevision. Totalt har 10 stycken verksamheter i kommunen godkänts vid revision sedan år 2000. Renhållningsstyrelsen har dessutom certifierats enligt ISO 14001. Övriga verksamheter arbetar med införandet av miljöledningssystem och därmed mot att genomföra externa revisioner, se figur 1.

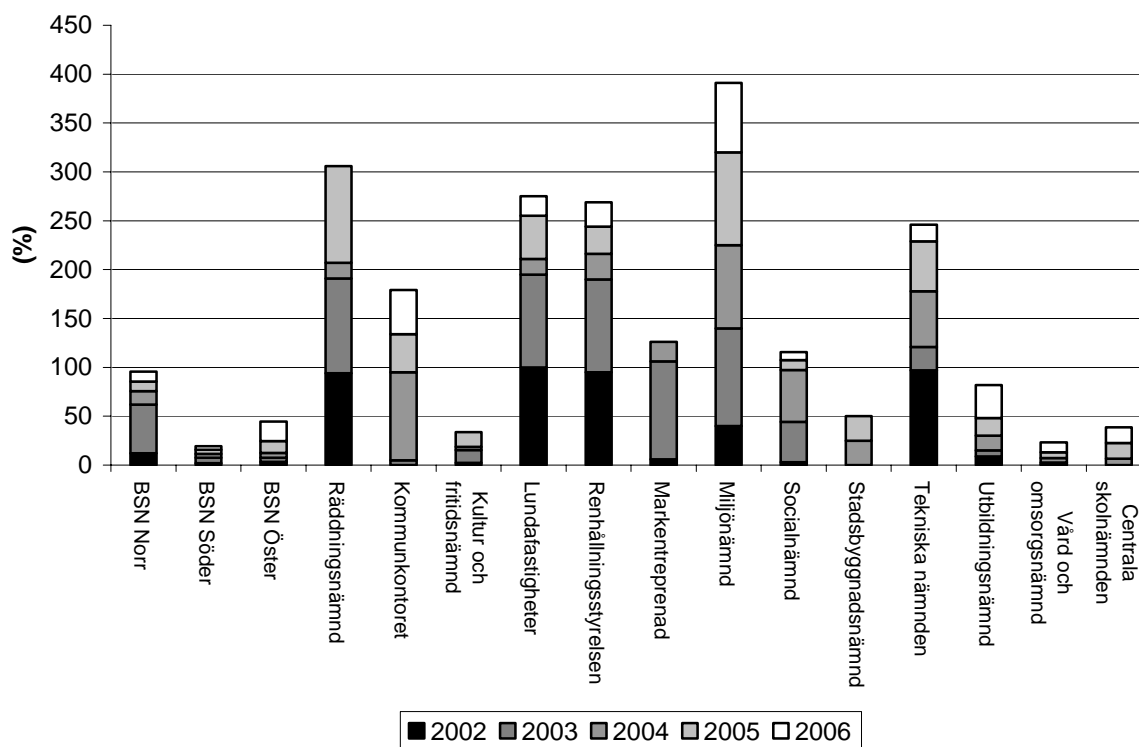
Miljökompetens inom nämnderna ger möjligheter till förbättringar

Varje nämnd har en miljöledningsorganisation bestående av en miljösamordnare och en arbetsgrupp. Totalt finns cirka 140 personer i nämndernas miljöledningsgrupper. Miljöstrategiska enhetens två miljöstrategier har erbjudit handledning, rådgivning och miljölednings-, intensiv-, internrevisions-, tema- och breddutbildningar samt utbildning om lagar och kommunala krav till alla nämnder och kommunala bolag. Utöver miljöledningsgrupperna finns det 470 miljöombud, resurspersoner i miljöarbetet på arbetsplatserna. Antalet miljöombud har för hela den kommunala organisationen ökat med 5 procent sedan 2005, vilket tyder på ett växande intresse bland de anställda för miljöfrågor. Andelen anställda som är miljöombud redovisas per förvaltning i figur 2. Vård- och omsorgsnämnden är den nämnd med flest miljöombud (118 personer), men pga. antalet anställda blir den procentuella andelen enbart ca.4%. Miljöstrategiska enheten har erbjudit både grund- och fortbildningsutbildningar för miljöombuden under året.

Figur 2: Procentandel miljöombud per nämnd/bolag under 2006.

Alla nämnder har miljöutbildat delar av sin personal under året (figur 3). Kravet från kommunstyrelsens miljöutskott är att all personal bör ha deltagit i en miljöutbildning någon gång under de senaste fem åren. Åtta nämnder har lyckats med detta hittills och har under 2002 till 2006 haft utbildning i miljökunskap och miljöledning för all sin personal en eller flera gånger.

Figur 3: Andel av personalen som genomgått miljöutbildning under året i procent. Från 2002 till 2006.

Transporter – den kommunala organisationen

Lunds kommun har låg andel miljöfordon

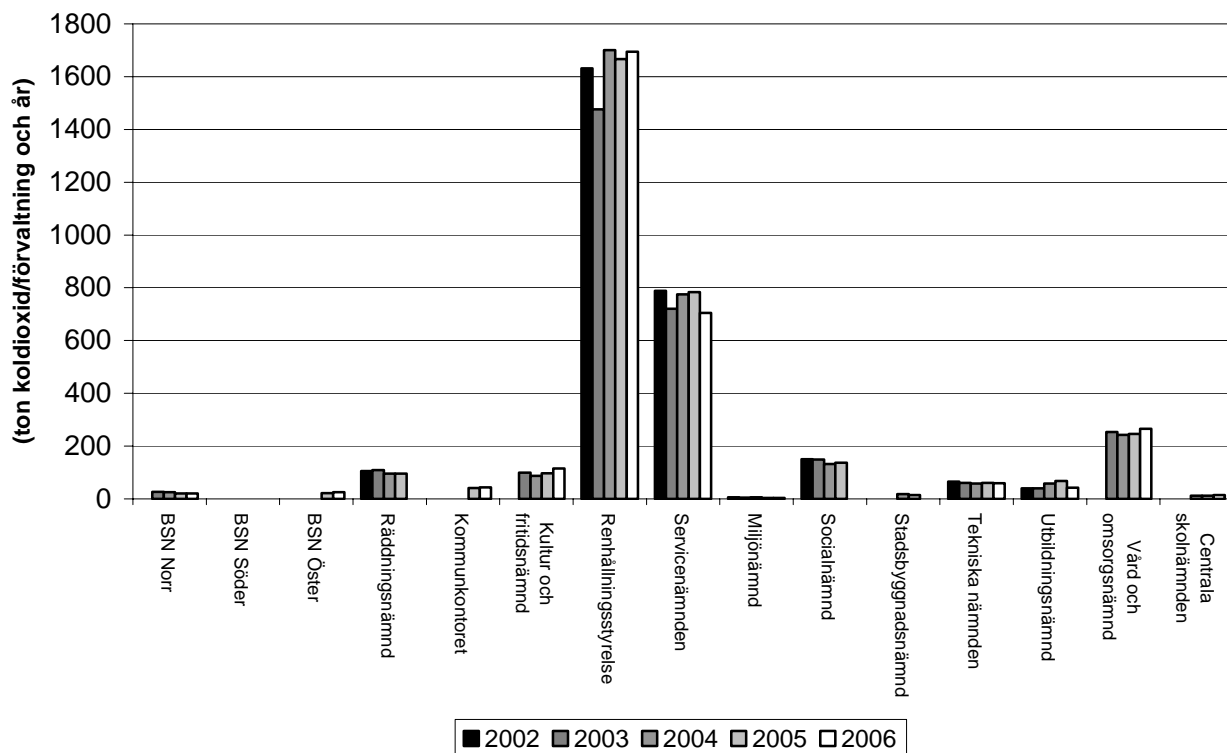
Enligt LundaEko skall år 2007 80 % av alla nyinköpta och leasade personbilar och tunga fordon vara miljöfordon, för att sedan öka till 100% 2012. Under 2006 införskaffades 17 personbilar, varav 6 fordon var miljöbilar. Andelen nyinförskaffade miljöfordon var d v s ca.35 %.

Andelen miljöanpassade fordon i kommunen har ökat från 6 % år 2003 till cirka 13 % 2006. Dock ligger Lund inte bra till jämfört med andra svenska kommuner enligt den senaste undersökning av föreningen Gröna Bilister. Kommunen fick betyg 4 av maximala 10 år 2005 och föreningen ansåg att miljöbilsarbetet inte var i paritet med det föredömliga arbete kommunen gör för att till exempel ändra resmönster eller stimulera cykling.

Koldioxidutsläppen fluktuerar från år till år

Fyra nämnder har lyckats minska sina utsläpp av koldioxid från transporter från 2005 till 2006 (figur 4); Servicenämnden, Utbildningsnämnden, Miljönämnden och Tekniska nämnden. Miljönämnden har minskat sina koldioxidutsläpp två år i rad, och har fortsättningsvis en mycket låg utsläppsmängd. Fem nämnder har ökat sina utsläpp; Kultur och fritidsnämnden, Vård- och omsorgsnämnden, Kommunstyrelsen, Renhållningsstyrelsen och Centrala skolnämnden. Vård- och omsorgsnämnden samt Kultur- och fritidsnämnden har ökat sina utsläpp två år i rad. Den långsiktiga trenden för de flesta nämnderna är en minskning i koldioxidutsläpp, siffrorna fluktuerar dock från år till år.

Alla nämnder kommer att behöva fortsätta med åtgärder såsom sparsam körning, inköp av miljöfordon och att följa den av kommunstyrelsen antagna transportstrategin. Här finns potential för alla nämnder att minska sina utsläpp.

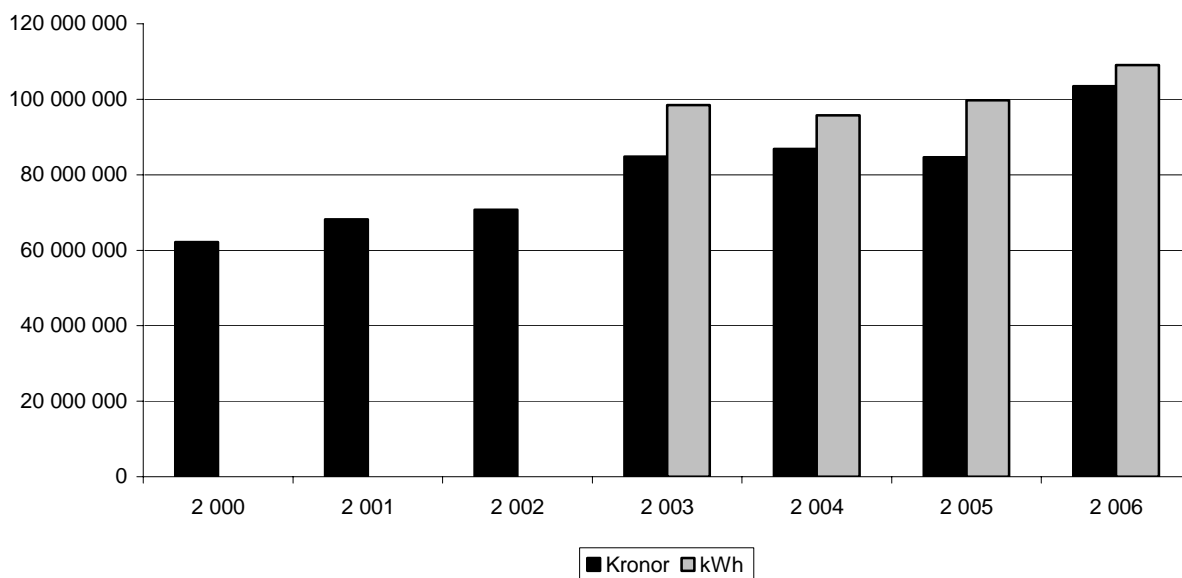

Figur 4: utsläpp av koldioxid från transporter för de olika nämnderna från 2002 till 2006.

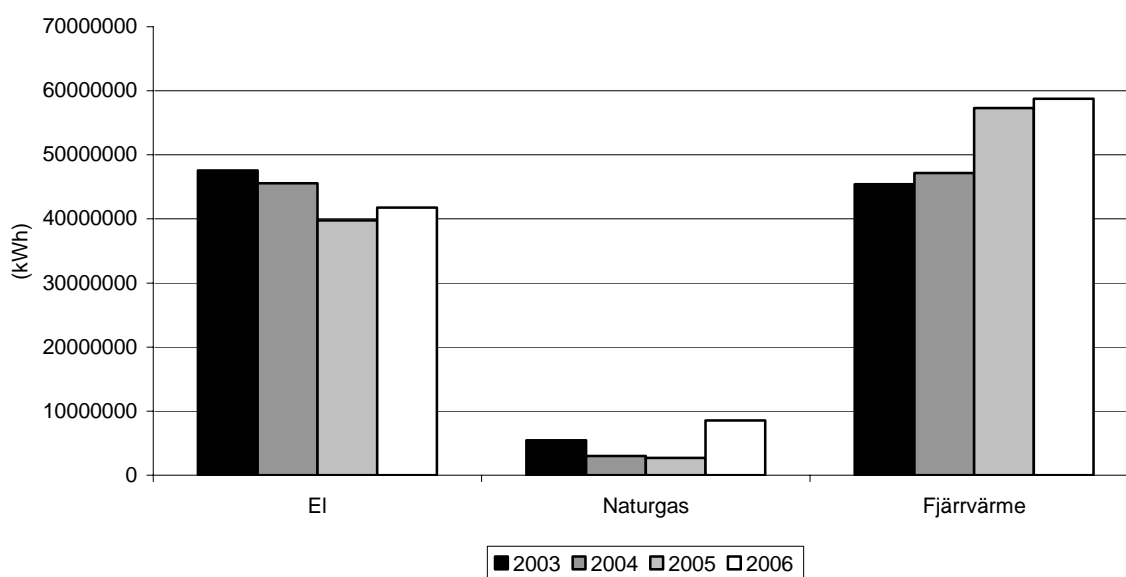
Energiförbrukning – den kommunala organisationen

Energiförbrukningen inom den kommunala organisationen måste minskas ytterligare

Både energikostnaderna och energiförbrukningen för Lunds kommun har ökat kraftigt 2006 jämfört med 2005 (figur 5). Energiförbrukningen har främst tilltagit pga. ökade elkostnader som inom landet har stigit med 25 % (denna ökning har enbart varit inom industrin och inte för privathushåll). Ökningen av energiförbrukningen uppgår till 9 % (9 313 000 kWh) (figur 5 och 6). En ovanligt kall vinter samt större ytor att värma kan vara två anledningar till att energiförbrukningen inom kommunen har stigit. Under kommande år är energihushållning en prioriterad uppgift för alla nämnder och styrelser. Lundafastigheter (Servicenämnden) arbetar t ex. med avveckling av oljeeldning och direktverkande eluppvärmning i sina fastigheter. Den nya uppvärmningen skall ske med fjärrvärme, pellets eller värmepumpar. Investeringar skall på sikt reducera kommunens uppvärmningskostnader med 15 %. Arbetet har under 2006 varit i planeringsstadiet, och under 2007 är Servicenämnden angelägen om att genomföra konkreta åtgärder, främst i skolorna.

Figur 5: Den kommunala organisationens sammanlagda energiförbrukning år 2000 till 2006. Uppgifterna för kWh inbegriper inte eldningsolja då erhållna siffror är av otillfredsställande kvalitet.

Figur 6: Den kommunala organisationens sammanlagda energiförbrukning (kWh) uppdelad på energislag

Energiförbrukning – Lunds kommun

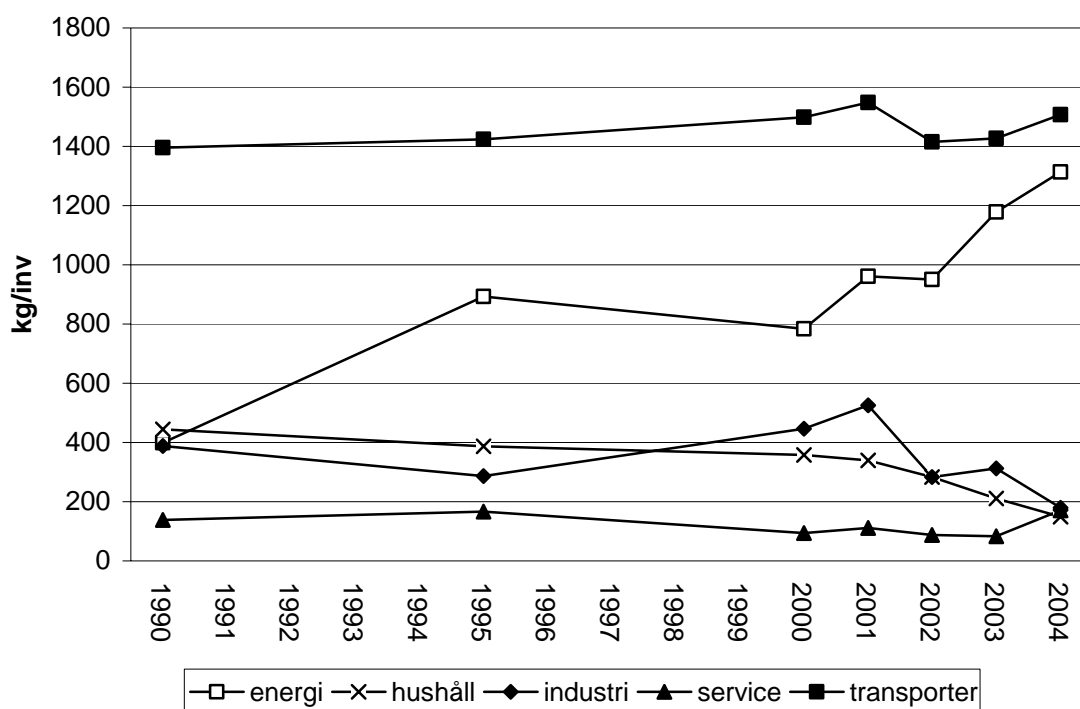
Energiförbrukningen måste effektiviseras och bli grönare

Koldioxidutsläpp per Lundabo har ökat från 2002 till 2004 enligt de senast tillgängliga siffrorna (tabell 1). Utsläppen minskade mellan 2001 och 2002 men började därefter öka igen. Det är framförallt utsläppen från värme och el där den största ökningen skett sedan 1990 (figur 7). Lund har den 84:e lägsta koldioxidutsläppsnivån per invånare av Sveriges alla 289 kommuner.

	1990	1995	2000	2001	2002	2003	2004
Koldioxidutsläpp per invånare (kg/inv.)	2765	3157	3180	3485	3019	3210	3320

Tabell 1: Koldioxidutsläppsstatistik för Lunds kommun från SCB (1990-2004)

Av Lundabornas koldioxidutsläpp står transportsektorn för den största delen. Transporternas utsläpp har legat på ungefär samma nivå sedan 1990. Det är viktigt att minska mängden transporter i kommunen samt att övergå till icke-fossila bränslen för att bryta denna trend. Lunds kommuns program LundaMats är en del i detta arbete. Det är dock viktigt att notera att nationellt har koldioxidutsläppen i transportsektorn ökat med cirka 3 % årligen de senaste 10 åren. I Lund har denna ökningen inte skett.

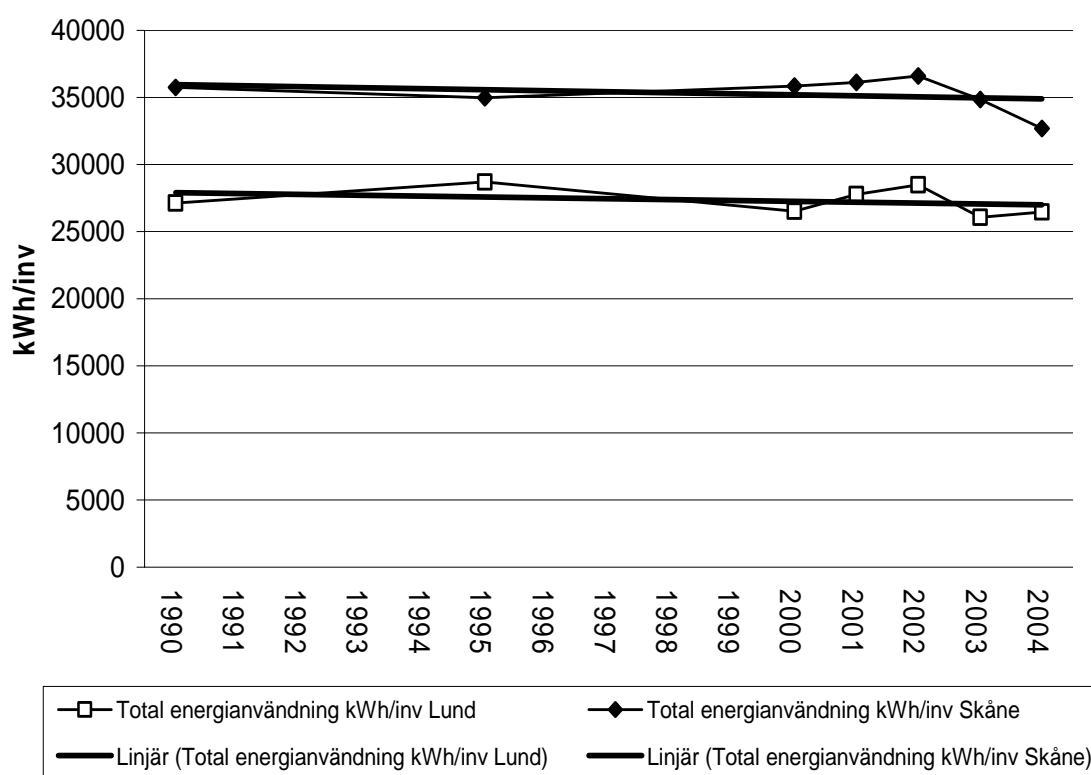
Figur 7: Koldioxidutsläpp per invånare (kg) uppdelad i samhällssektorer 1990-2004 (källa: SCB)

Den mest tydliga ökningen av koldioxid utsläpp står energi sektorn för. Anledningen till att koldioxidutsläppen har ökat med över 220% från 1990 till 2004 är främst att andelen energi (el och fjärrvärme) som produceras med naturgas har ökat. Med befolkningsökningen från 1990 till 2004 har Lunds Energi inte kunnat förse befolkningen med energi enbart genom geotermi. Användningen av naturgas har därmed ökat och pga. detta även utsläppen av koldioxid (tabell 2). Utsläppen av koldioxid från naturgasförbränning var 276 kg/invånare 1990 jämfört med 1216 kg/invånare 2004. Behovet av att hitta nya hållbara lösningar för energiproduktionen i Lunds kommun är en viktig del i att minska koldioxidutsläppen. Ett exempel är Lunds Energis planer att anlägga ett biokraftvärmeverk i Örtofta.

	1990	1995	2000	2001	2002	2003	2004
Koldioxidutsläpp från naturgas (kg/inv.)	276	852	755	842	844	1072	1216

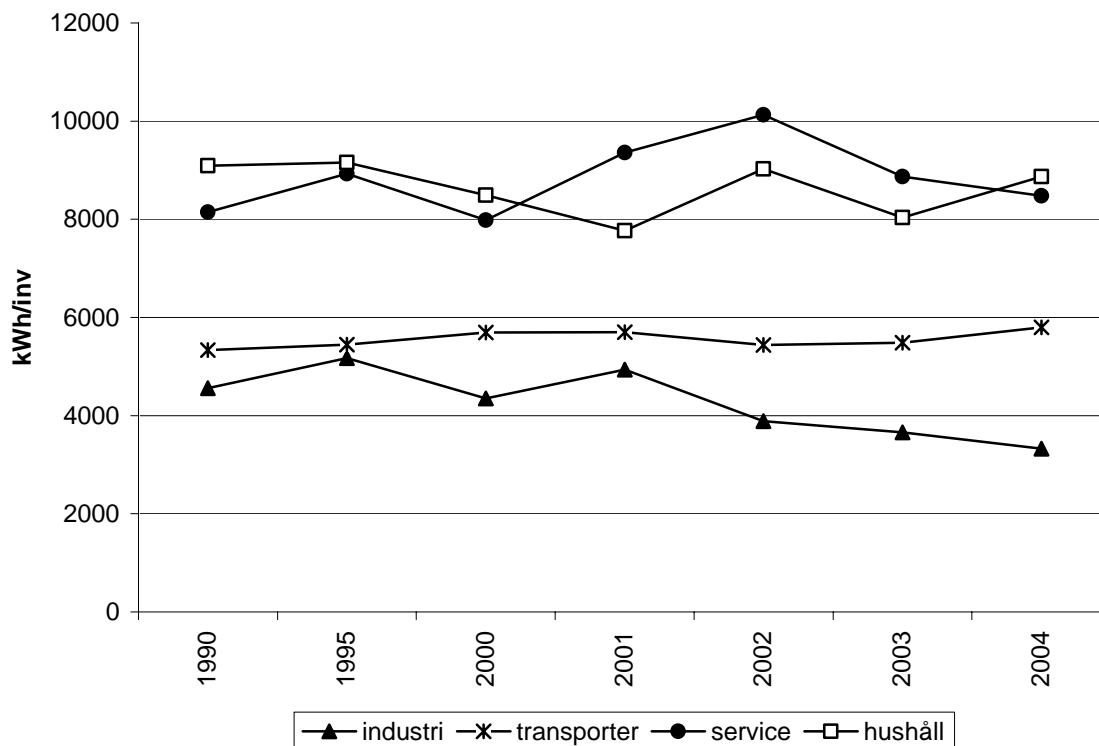
Tabell 2: Koldioxidutsläpp från förbränning av naturgas i kraftvärmeverk (1990-2004)

Lunds energianvändning per invånare har ökat från 2003 till 2004. Den långsiktiga trenden berättar dock mer än kortsiktiga förändringar. Därmed kan det konstateras att, baserat på tillgänglig statistik, har det skett en minskning i energianvändningen från 1990 till 2004 med cirka 900 kWh/invånare (figur 8). Denna positiva trend ser man även inom regionen (Skåne) där tendensen också pekar åt en minskad energikonsumtion per invånare, däremot är trenden på nationell nivå negativ.

Figur 8: Total energianvändning (kWh) per invånare i Lunds kommun jämfört med Skåne (1990-2004)

Den största energianvändningen står hushållen för (figur 9) följt av service, transporter och industrin. I ett nationellt perspektiv har minskningen av energianvändningen inte varit lika positiv som i andra kommuner. Därför ligger Lund på plats 61 av Sveriges 289 kommuner med anledning av lägst energiförbrukning per invånare (jämfört med placering 36 förra året).

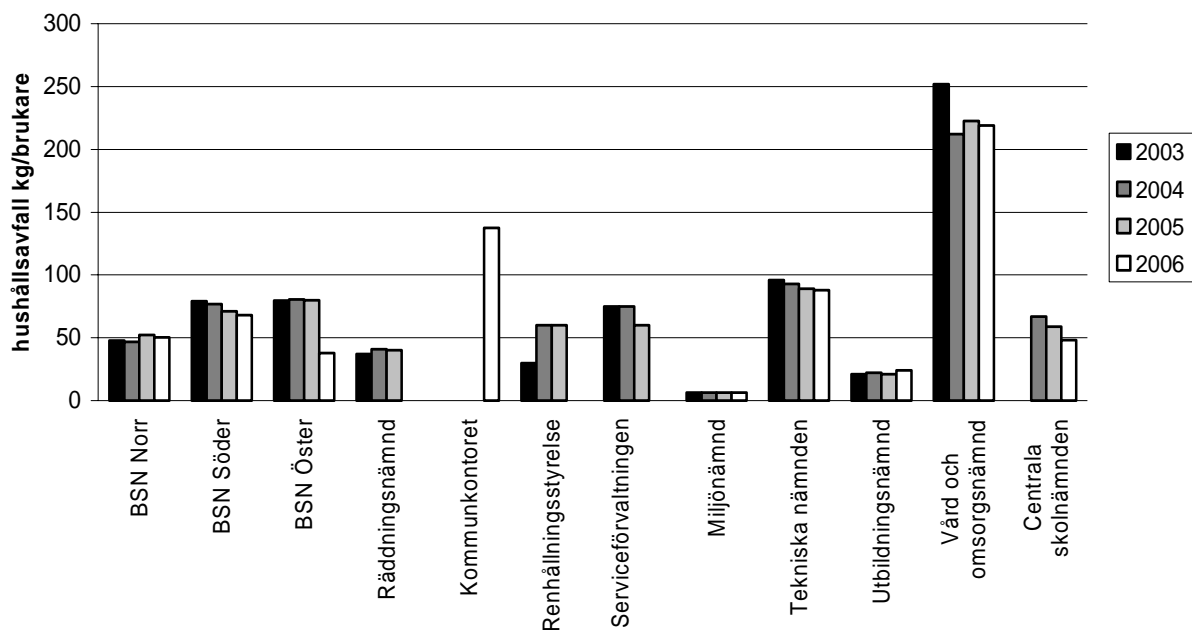
Figur 9: Energistatistik för Lunds kommun uppdelat i samhällssektorer (1990-2004)

Det finns mycket kvar att göra om Lund ska få ett långsiktigt hållbart samhälle. Målet i LundaEko är att utsläppen av koldioxid per invånare inom Lunds kommun ska som medelvärde för perioden 2008-2012, ha minskat med 6 % jämfört med basåret 1990. Sedan 1990 har dock koldioxidutsläppen ökat med 20 % och går därmed åt fel håll. Ska kommunen lyckas med detta LundaEkomål måste energianvändningen effektiviseras och energislagen bytas ut mot förnyelsebar energi.

Hushållsavfall – den kommunala organisationen

Hushållsavfall minskar inom den kommunala organisationen

Inom den kommunala organisationen ligger de flesta nämnder runt cirka 60 kg/brukare hushållsavfall per år (figur 10). Några nämnder, framförallt BSN Söder, BSN Öster och Centrala skolnämnden, har minskat mängden hushållsavfall, vilket kan bero på förbättrad källsortering. Utbildningsnämnden har tvärtom ökat sina avfallsmängder jämfört med tidigare år. Kommunkontoret har för första gången redovisat hushållsavfall, om den redovisade mängden är korrekt tyder det på ett behov av förbättrad källsortering och hushållning.

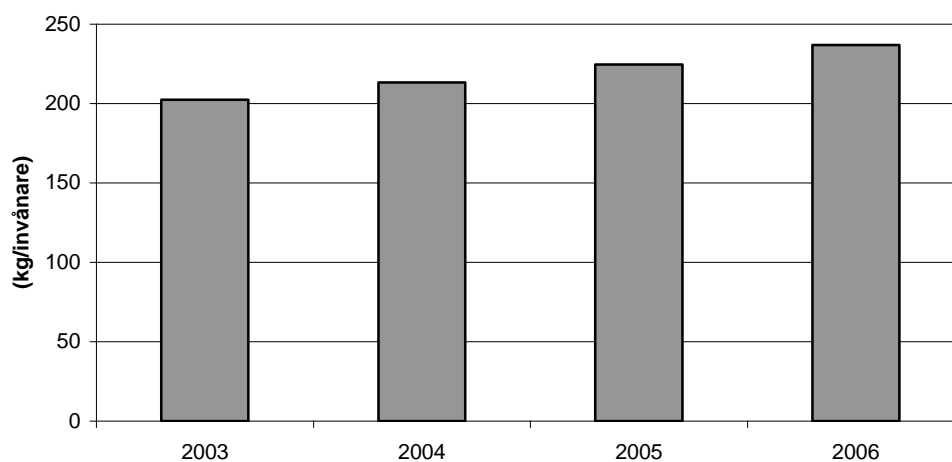

Figur 10: Den kommunala organisationens (utvalda nämnder) hushållsavfall (kg/brukare) 2003-2006

Hushållsavfall – Lunds kommun

Hushållsavfallet ökar i kommunen

Mängden hushållsavfall från kommuninvånarna har ökat sen 2003 med cirka 17 % (se figur 11). Enligt Lunds Renhållningsverk är ökningen främst på grund av högkonjunkturen, som alltid brukar medföra ökande avfallsmängder. Det bör noteras att avfallet ökar trots att andelen sorterat returmaterial också har ökat. Som geografiskt område ligger Lund bra till jämfört med många andra kommuner när det gäller avfallssortering. Lund ligger tyvärr efter när det gäller insamling av matavfall till biologisk behandling då 109 av landets 289 kommuner redan genomför detta. I Lund har det dock genomförts ett lyckat pilotförsök som kommer att leda till en större satsning på insamling av matavfall och därmed rötning av biologiskt avfall som leder till biogasproduktion.

Figur 11: Mängden hushållsavfall kg/inväånare i Lunds kommun

Miljöcertifierade skolor – den kommunala organisationen

Miljöcertifierade skolor på långsam uppgång

I Lunds kommun finns 17 kommunala grundskolor och förskolor som erhållit miljöutmärkelsen Grön Flagg. Det finns även en kommunal skola som fått utmärkelsen Miljöskola (tabell 3). Därutöver har tre utbildningsenheter certifierats enligt kraven för miljöledning i Lunds kommun och erhållit diplom (Polhemskolan, Komvux och Lunds skolors resurscentrum). Ytterligare fem förskolor och tre grundskolor har under året ansökt om och inlett sitt arbete för miljöcertifiering med Grön Flagg. Vidare har två enheter påbörjat arbetet med den nya utmärkelsen Skola för hållbar utveckling (ersätter Miljöskola). Enligt LundaEko bör minst 50% av Lunds kommunala skolor och förskolor vara miljöcertifierade senast 2009, idag är siffran 15%. Då man räknar både kommunala skolor och friskolor är Skåne det län i Sverige som har högst andel Grön Flagg certifieringar, totalt 291 skolor och förskolor. Lund ligger på fjärde plats bland de skånska kommunerna (efter Malmö, Helsingborg och Kristianstad).

	BSN Norr	BSN Söder	BSN Öster	Totalt
2003	3 (7%)	4 (12%)	10 (33%)	17 (15%)
2004	1 (2%)	5 (15%)	10 (33%)	16 (14%)
2005	2 (4%)	5 (15%)	10 (29%)	17 (15%)
2006	3 (6%)	4(11%)	11 (32%)	18 (15%)

Tabell 3: Antal och andel skolor/förskolor som har Grön Flagg eller utmärkelsen Miljöskola/Skola för hållbar utveckling av totala antalet skolor/förskolor inom respektive Barn- och skolnämnd i Lunds kommun.

Ekologisk mat – den kommunala organisationen

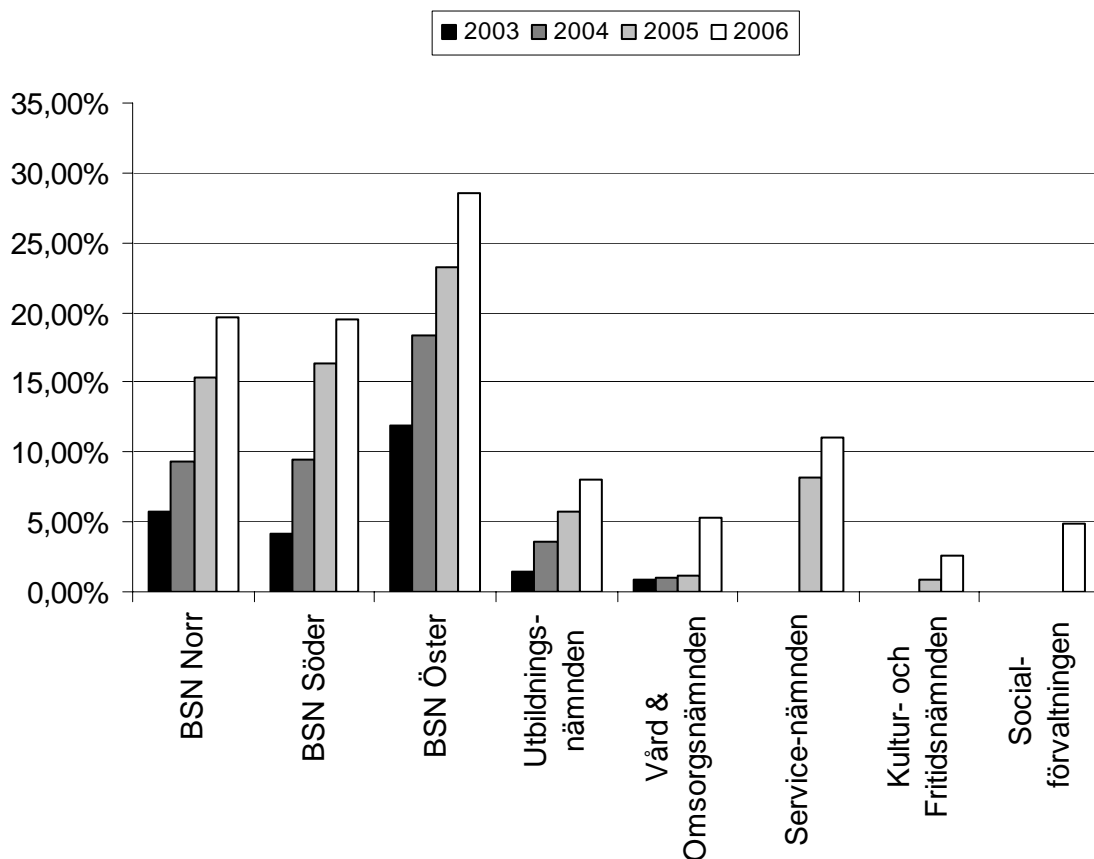
Andelen ekologisk mat fortsatte att öka under 2006

Under 2006 ökade andelen inköpta ekologiska livsmedel i Lunds kommun till 13,1 % (tabell 4 och figur 12). Kommunens förslag på mål är att andelen inköpta ekologiska livsmedel ska öka till 40 procent av livsmedelsbudgeten 2012. Mest ökade inköpen av ekologiska grönsaker men även andelen ekologiskt kött ökade något. Hälften av de ekologiska inköpen var mejeriprodukter, inte mindre än 586 000 liter ekologisk mjölk (Skånemejerier och ICA Meny) köptes in av kommunen under 2006, detta motsvarar en mjölkproduktion från 74 kor och att 150 hektar åker har kunnat hållas i ekologisk produktion.

	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Andel ekologiska livsmedel	3 %	3 %	5 %	7 %	10 %	13,1 %
Andel ekologiska mjölkprodukter*	10 %	12 %	20 %	40 %	44 %	74,5 %

Tabell 4: Andelen ekologiska livsmedel och ekologiska mjölkprodukter inköpta i Lunds kommun under sex år.
*Mjölkprodukter från Skånemejerier

Tre av kommunens förskolor (Lövsångaren, Lärkan och Hagen) har redan kommit upp i en andel på runt 60% ekologiskt av livsmedelsbudgeten. Ytterligare tio enheter inom Barn- och skolnämnderna har nått över 40% ekologiska livsmedel. Samtliga nämnder har ökat sina ekologiska livsmedelsinköp under 2006, en del av dem kraftigt såsom Vård & omsorgsnämnden, Socialnämnden och Barn- och skolnämnderna. Om den positiva trenden håller i sig kommer kommunens verksamheter sannolikt att nå kommunens mål på 40% 2012.

Figur 12: Andelen ekologiska livsmedel inköpta hos vissa nämnder i Lunds kommun under 2003 till 2006

Ekologisk mat – Lunds kommun

Både arealen ekologisk jordbruksmark och antalet ekologiska producenter ökar.

Både antal KRAV-producenter och KRAV-godkänd mark måste öka om Lunds kommun ska kunna nå de nationella och regionala miljömålen samt LundaEko målen. Enligt LundaEko bör senast år 2012 minst 15 procent av den brukade arealen vara ekologiskt odlad. Idag är denna siffra 13 procent. Arealen KRAV-godkänd mark har ökat sedan 2003 (tabell 5) både på regional och kommunal nivå. På kommunal nivå har andelen KRAV-godkänd mark som används för växtodling minskat samtidigt som betesmark ökat.

	Andel KRAV-godkänd mark i Lund	Andel KRAV-godkänd mark i Skåne
2003	9,2%	2,8%
2004	12%	2,9%
2005	13%	3,0%
2006	13%	3,0%

Tabell 5: Andel KRAV-godkänd åker- och betesmark i Lund och Skåne

Antalet KRAV-an slutna producenter har ökat något i Lunds kommun under 2006, samtidigt som antalet minskat i Skåne (tabell 6).

	Lund – Antal producenter	Skåne – Antal producenter
2001	12	253
2002	9	273
2003	8	257
2004	10	256
2005	11	246
2006	12	235

Tabell 6: Antal producenter med växtodling och djurhållning godkända av KRAV

Lunds Kommun
Box 41, 221 00 Lund
Epost: kommunkontoret@lund.se
Hemsida: www.lund.se
Besöksadress:
Stortorget 7
Telefon (vx): 046-35 50 00

